

ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Κυρίες και κύριοι, θα ήθελα κατ' αρχήν να συγχαρώ και να ευχαριστήσω την ΟΤΟΕ, την Ομοσπονδία των τραπεζοϋπαλλήλων, για την πολύ θετική πρωτοβουλία της, να διοργανώσει αυτή την ευρωπαϊκή διημερίδα, καλώντας και τον αρμόδιο Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τον κ.Μοντι για να συζητήσουμε όλοι μαζί, σε δύο ημέρες, το ασφαλιστικό ζήτημα.

Γιατί είναι βέβαιο ότι η κοινωνική ασφάλιση είναι ένας θεσμός σε μεγάλη κρίση, μια κρίση διαρθρωτική, η οποία δεν επιδέχεται εύκολες λύσεις. Και επίσης είναι βέβαιο, ότι δεν υπάρχουν πλέον εθνικές λύσεις στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.

Στο μέτρο που ανήκουμε όλοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο μέτρο που όλοι πρέπει να ελέγχουμε τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα και στο μέτρο, βεβαίως, που υπάρχει μια ενιαία και ελεύθερη αγορά κεφαλαίων, δεν υπάρχουν εθνικές αλλά ευρωπαϊκές λύσεις στο πρόβλημα.

Λύσεις που μπορούν να σταθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να καταλήγουν σε καλές συντάξεις, σε χαμηλά και ελεγχόμενα ελλείμματα, να αξιοποιούν, βεβαίως, τις διαδικασίες ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων, που έχουν θεσμοθετηθεί και ισχύουν πλέον, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Άρα, είναι σωστό να γίνεται ένας ευρωπαϊκός διάλογος και να αναζητούνται ευρωπαϊκές λύσεις. Και στο πλαίσιο αυτό, πιστεύω, ότι το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα, έχει μια προοπτική, η οποία διαγράφεται θετική, εφόσον βεβαίως, σε κάθε περίπτωση λαμβάνονται όλα εκείνα τα αναγκαία μέτρα που συμβάλλουν στη μακροχρόνια βιωσιμότητά του.

Το γιατί πάσχει το σύστημα, είναι περίπου σε όλους γνωστό. Δύο είναι οι κεντρικοί βασικοί παράγοντες. Ο πρώτος είναι η δημογραφική παράμετρος, η εξέλιξη των πληθυσμών, το γεγονός ότι ζούμε περισσότερο, ότι εργαζόμαστε λιγότερο και έτσι υπάρχει μια ανισορροπία στα οικονομικά των Ταμείων.

Υπάρχουν όμως και προβλήματα οικονομικής αποτελεσματικότητας, μη αποτελεσματικής οργάνωσης, σπάταλης διαχείρισης, κακής αξιοποίησης πόρων, που συμβάλλει δυστυχώς, στο γεγονός ότι τα Ταμεία μας έχουν μεγάλα ελλείμματα και μεγάλα χρέη.

Άρα υπάρχει ένας παράγοντας καθαρά διαρθρωτικός, ο δημογραφικός. Παράλληλα υπάρχει και ένας παράγοντας πιο διαχειριστικός, που αναφέρεται στην αποτελεσματική οργάνωση των Ταμείων.

Τα τελευταία χρόνια, σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες, μέσα από κοινωνικό διάλογο, για την προσαρμογή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις νέες οικονομικές συνθήκες.

Η χώρα μας δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση και είναι θετικό ότι και εδώ έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία της κυβέρνησης, ένας διάλογος, ο οποίος διεξάγεται και με άτυπο και με θεσμοθετημένο τρόπο. Σύντομα θα καταλήξει σε συμπεράσματα, τα οποία θα εισαχθούν στην Εθνική Αντιπροσωπεία για ψήφιση και νομοθέτηση.

Θα έλθω σ' αυτά στη συνέχεια και είμαι βέβαιος ότι και ο συνάδελφος και φίλος Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κ. Μ. Παπαϊωάννου θα είναι πιο διεξοδικός σ' αυτό το θέμα.

Θέλω να σχολιάσω κατ' αρχήν την Πράσινη Βίβλο, την οποία έχει δημοσιοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατ' αρχήν είναι πολύ θετικό που ο κ.Μοντι αναφέρθηκε στην Πράσινη Βίβλο, η οποία αποτελεί ένα πρώτο βήμα για τη συγκρότηση μιας ευρωπαϊκής λύσης στο ζήτημα.

Η Πράσινη Βίβλος αναφέρεται και σε θέματα αξιοποίησης της περιουσίας των Ταμείων, των κεφαλαίων, και θα έλθω σ' αυτό, γιατί αποτελεί μια κρίσιμη πρόκληση για την Ελλάδα αλλά παράλληλα σχολιάζει κι' άλλες λύσεις που μπορεί να δοθούν στο ασφαλιστικό πρόβλημα.

Κατ' αρχήν απορρίπτει, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι και απ' ό,τι έχω κατανοήσει, τη λύση της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών, είναι μια μη λύση, διότι αυξάνει το εργατικό κόστος και αυτή η αύξηση παραβιάζει μια άλλη βασική αρχή της οικονομικής μας πολιτικής, την αρχή της καταπολέμησης της ανεργίας.

Προσπαθούμε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, να μειώσουμε το κόστος εργασίας, αυξάνοντας το κόστος κεφαλαίου ενθαρρύνοντας έτσι τη χρησιμοποίηση της εργασίας στην παραγωγική διαδικασία.

Αλοιμόνο αν στο όνομα να κλείσουμε κάποιες "τρύπες" στην κοινωνική ασφάλιση, αυξάναμε τις ασφαλιστικές εισφορές, αποθαρρύνοντας και τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να προσλάβουν νέους εργαζόμενους για να αυξήσουν την απασχόληση.

Άρα αυτό δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί σαν μια σοβαρή και μακροχρόνια λύση στο ασφαλιστικό μας πρόβλημα. Η Πράσινη Βίβλος επισημαίνει επίσης την ανάγκη αναδιοργάνωσης του τομέα μέσα από συγχωνεύσεις ταμείων και

σωστότερη διαχείριση.

Είναι όμως βέβαιο ότι, σε ό,τι αφορά τη δική μας χώρα, την Ελλάδα, τα πράγματα τίθενται με κάπως διαφορετικό τρόπο. Κατ' αρχήν το πρόβλημα εδώ έχει πολύ βαθύτερες οργανωτικές αδυναμίες σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη.

Η πανσπερμία των ταμείων, η κακή διαχείριση, η κακή οργάνωση, η σπατάλη πόρων, αποτελεί από μόνη της, έναν πολύ σοβαρό, οργανικό λόγο παραγωγής ελλειμμάτων. Και, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια, η κυβέρνηση με το διάλογο που έχει ξεκινήσει, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων φιλοδοξεί με απλά μέτρα νοικοκυρέματος του συστήματος, χωρίς σοβαρό κοινωνικό ή πολιτικό κόστος, να οδηγήσει σε σημαντική συρρίκνωση των ελλειμμάτων. Τα μέτρα αυτά θα αποτελέσει το αντικείμενο νομοσχεδίου, που σύντομα θα καταθέσει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Αλλά εγώ θα σταθώ στο άλλο μεγάλο θέμα, που αφορά ιδιαίτερα τα Επικουρικά Ταμεία και την επένδυση των κεφαλαίων τους και την αξιοποίηση της περιουσίας τους. Τα Επικουρικά Ταμεία μπορούν να λειτουργήσουν με μια καθαρά κεφαλαιοποιητική βάση.

Να μη στηρίζονται σε τρέχουσες εισφορές αλλά σε εισφορά κεφαλαίων, τα οποία επενδύόμενα δημιουργούν πόρους και χρηματοδοτούν αργότερα τις συντάξεις. Αυτή είναι μια βασική αλλαγή, η οποία θα πρέπει να εισαχθεί και στο δικό μας σύστημα.

Και πάνω σε αυτή την αλλαγή μπορεί να οικοδομηθεί μια νέα προσέγγιση στην κοινωνική ασφάλιση, που θα στηρίζεται στην καλύτερη αξιοποίηση αυτής της περιουσίας. Αυτό δεν ήταν δυνατόν μέχρι σήμερα, τουλάχιστον στη χώρα μας.

Σε κάποιο βαθμό ήταν δυνατόν στην Ευρώπη, αλλά σίγουρα όχι στην Ελλάδα. Ο λόγος είναι ότι εδώ δεν έχουμε κεφαλαιοποιητικό σύστημα, δεν υπήρχαν στο παρελθόν μεγάλα κεφάλαια προς αξιοποίηση, ήταν ένα σύστημα “δουνε-λαβείν” ή μάλλον “λαβείν και δούνε”, εισέπρατε το Ταμείο και κατέβαλε συντάξεις, δεν δημιουργούσε κεφάλαιο.

Τώρα μπαίνουμε στη λογική αυτή και είναι θετικό αυτό. Και συμβαδίζει με τα συμπεράσματα της Πράσινης Βίβλου. Ο άλλος λόγος είναι ότι ουσιαστικά δεν είχαμε μια σύγχρονη κεφαλαιαγορά. Και δεν είχαμε και ταμεία που να είναι σε θέση να διαχειριστούν σωστά τα κεφάλαιά τους.

Δεν υπήρχαν αυτές οι δύο κρίσιμες προϋποθέσεις. Η πανσπερμία των ταμείων, η κακοδιαχείριση, η κακοδιοίκηση και από την άλλη πλευρά η απουσία ενός σύγχρονου πλαισίου κεφαλαιαγοράς, ήταν δύο αυστηροί περιοριστικοί παράγοντες, στις τεράστιες δυνατότητες που δημιουργεί η αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων.

Τώρα τα πράγματα αλλάζουν. Με τις οργανωτικές τομές τις οποίες επιχειρούμε, συγκροτείται μια σωστότερη διοικητική βάση στα ταμεία για την αξιοποίηση της περιουσίας τους.

Το κυριότερο όμως, είναι το εξής. Τώρα στη χώρα μας, με τις πολύ βαθιές θεσμικές τομές, οι οποίες επιχειρήθηκαν σε ό,τι αφορά τον εκσυγχρονισμό της κεφαλαιαγοράς και του χρηματιστηρίου, υπάρχει μια αγορά κεφαλαίων στη χώρα μας, εθνική και επιπλέον ευρωπαϊκή, στο μέτρο που εδώ και μερικά χρόνια είμαστε αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής κίνησης κεφαλαίων, για τη μεγάλη και σωστή αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων.

Θυμίζω ότι έχουμε περάσει 4 νόμους από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, για τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της κεφαλαιαγοράς. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς λειτουργεί ως εποπτικό όργανο. Το χρηματιστήριο έγινε ανώνυμη εταιρεία και τώρα μπήκε και αυτό στο χρηματιστήριο, μετέχουν ιδιωτικά κεφάλαια και λειτουργεί με ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο.

Η εποπτεία έχει ενισχυθεί. Υπάρχει απλοποίηση τίτλων, υπάρχει μια σειρά από διαδικασίες οι οποίες εξασφαλίζουν ότι η επένδυση σε ελληνικούς τίτλους, είτε δημόσιους είτε ιδιωτικούς, είναι πλέον μια ασφαλής τοποθέτηση, στο μέτρο που οι κίνδυνοι περιορίζονται μπροστά στους γενικούς κινδύνους που υπάρχουν σε κάθε οικονομική δραστηριότητα.

Άρα σήμερα υπάρχουν οι δυνατότητες για να γίνει η σωστή αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων. Πιστεύω ότι υπάρχουν ακόμα κι' άλλα βήματα στην κατεύθυνση της απελευθέρωσης των ταμείων και στις δυνατότητες που έχουν να αξιοποιούν τα διαθέσιμά τους.

Ασφαλώς, θα πρέπει να υπάρξει κρατική εποπτεία, θα πρέπει να υπάρξει αυστηρός έλεγχος για να αποτρέψουμε το ενδεχόμενο, που έχει συμβεί, ακόμα και σε χώρες όπως η Γερμανία και η Αμερική, να χαθούν χρήματα των ταμείων από κακές τοποθετήσεις, κακή διοίκηση και κακή διαχείριση.

Όμως υπάρχουν, στο υφιστάμενο πλαίσιο, πολλές δυνατότητες για παραπέρα απελευθέρωση και παραπέρα αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων. Επιπλέον, δεδομένου ότι σε 2-3 χρόνια η χώρα μας θα αποτελέσει μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, ανοίγεται “πεδίο δόξης λαμπρόν” για ανοίγματα των ταμείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές.

Μέσα από τέτοιες αξιοποιήσεις, τα ταμεία αποκτούν νέους πόρους. Θα μπορούν να καταβάλουν καλές συντάξεις και, κυρίως, να συμπληρώνουν τις βασικές συντάξεις που, από τα πράγματα, είναι χαμηλές.

Για τα Επικουρικά Ταμεία, είναι μια πολύ θετική διέξοδος στα αδιέξοδα που αντιμετωπίζει σήμερα το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Και αυτή η διέξοδος συμβαδίζει με τις θετικές εξελίξεις στην οικονομία και ιδίως με την κεφαλαιαγορά, οι οποίες επισημαίνω ότι είναι προϊόν της δουλειάς των τελευταίων ετών.

Θέλω να καταλήξω με δύο λόγια για τη διαδικασία που έχουμε θεσμοθετήσει ως κυβέρνηση, για το ασφαλιστικό θέμα. Όπως γνωρίζετε έχει ξεκινήσει ο διάλογος, εδώ και μερικούς μήνες και αυτός ο διάλογος διεξάγεται σε δύο στάδια.

Το πρώτο στάδιο, θα επαναλάβω εδώ δηλώσεις που έχουν ήδη γίνει αλλά είναι καλό να καταγραφούν πάλι, για να μην υπάρχουν παρανοήσεις και παρεξηγήσεις, αφορά το νοικοκύρεμα του συστήματος και περιλαμβάνει μέτρα για τη συγχώνευση των ταμείων, μέτρα κατά της εισφοροδιαφυγής και μέτρα για την αξιοποίηση της περιουσίας.

Αυτά τα επεξεργάζεται το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και, όπως είπα, θα υπάρξει σύντομα νομοσχέδιο, κυρίως διαχειριστικού χαρακτήρα, με ορισμένες διαρθρωτικές παρεμβάσεις και με κεντρικό στόχο το νοικοκύρεμα, την εξοικονόμηση πόρων, που στη χώρα μας μπορεί να προσφέρει πολύ περισσότερα αποτελέσματα, σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γιατί εδώ κληρονομήσαμε, ουσιαστικά, χάος στην κοινωνική ασφάλιση.

Τα περιθώρια βελτίωσης από το απλό νοικοκύρεμα είναι πάρα πολύ σημαντικά. Θα κάνω μια παρένθεση για να πω το εξής. Όταν η ελληνική κυβέρνηση, υπέβαλλε το 1994 το Πρόγραμμα Σύγκλισης της Ελληνικής Οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λίγοι στην Ελλάδα αλλά κυρίως στην Ευρώπη, πίστευαν ότι θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε με θετικά αποτελέσματα χωρίς να λάβουμε νέα μέτρα.

Νομίζω ότι το σλόγκαν της διέτας 1994-'95 ήταν ότι η μεν Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο τότε Επίτροπος ο κ. Christophersen, ζητούσε επιμόνως μέτρα και εμείς ως κυβέρνηση λέγαμε "δε θα επιβάλλουμε νέα μέτρα, απλώς θα κάνουμε αυστηρότερη διαχείριση του υφισταμένου φορολογικού και δημοσιονομικού συστήματος και θα πετύχουμε μείωση του ελλείμματος".

Τελικά εμείς είχαμε δίκιο και λάθος είχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Διότι στην Ελλάδα τα περιθώρια που μπορεί να εξασφαλίσουν το σφίξιμο της διαδικασίας, το νοικοκύρεμα του υφισταμένου συστήματος, χωρίς παρεμβάσεις με κόστος είναι, ευτυχώς, πάρα πολλά.

Βεβαίως, αυτό δεν μπορεί να εξακολουθήσει επ' άπειρο. Τώρα όπως ξέρετε, πήραμε μέτρα φορολογικού και διαρθρωτικού χαρακτήρα.

Το βέβαιον όμως είναι ότι επί δύο χρόνια πραγματοποιήσαμε τεράστιες βελτιώσεις με άλματα δημοσιονομικής εξυγίανσης, απλά και μόνο με νοικοκύρεμα του υφισταμένου συστήματος. Εκτιμώ ότι και στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης, το ίδιο είναι εφικτό.

Οι Ευρωπαίοι δύσκολα το καταλαβαίνουν αυτό, διότι δεν έχουν το δικό μας διοικητικό χάος. Όποιος όμως ζει στην Ελλάδα και γνωρίζει την ελληνική πραγματικότητα, γνωρίζει ότι απλώς θεραπεύοντας τις αιτίες του διοικητικού χάους, μπορεί να οδηγηθεί σε θεαματικά αποτελέσματα.

Όπως όμως είπα, η διαχείριση δεν λύνει, δυστυχώς, το πρόβλημα. Δίνει μια πολύ μεγάλη ανάσα στο σύστημα και αυτό ακριβώς είναι ο σκοπός του νομοσχεδίου που θα καταθέσει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αλλά βεβαίως κάποια στιγμή θα χρειαστούν και πιο ουσιαστικές παρεμβάσεις.

Αυτές τις πιο ουσιαστικές παρεμβάσεις τις μελετά τώρα επιτροπή, υπό τον κ. Τήνιο, ο οποίος θα μιλήσει κάποια στιγμή στην ημερίδα αυτή, η οποία έχει θεσμοθετηθεί και αποτελεί μέρος του κοινωνικού διαλόγου και μετέχουν εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων, μελετώντας τις παρεμβάσεις που θα πρέπει να γίνουν, μετά το 2000.

Για το άμεσο χρονικό διάστημα, το πρώτο νομοσχέδιο, θα δώσει εκείνη τη σημαντική ανάσα, η οποία θα μας επιτρέψει να μελετήσουμε τις βαθύτερες παρεμβάσεις που κάποια στιγμή θα χρειαστεί να γίνουν, ώστε να προχωρήσουμε με κοινωνική συναίνεση.

Διότι, η οποιαδήποτε αλλαγή στην κοινωνική ασφάλιση, δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να γίνει με συγκρούσεις και να διαψεύσει ώριμες προσδοκίες. Άρα, διάλογος, μελέτη και συναίνεση είναι οι βασικοί άξονες της δικής μας πολιτικής προσέγγισης για το μεγάλο και κρίσιμο πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και μπορώ να πω ότι νιώσαμε, εγώ τουλάχιστον, μια ευχάριστη έκπληξη. Ειδικότερα στο σημείο εκείνο που αναφέρεται στα Επικουρικά Ταμεία και στην κεφαλαιοποιητική βάση την οποία πρέπει να αποκτήσουν στο μέλλον.

Τολμώ να σκεφτώ ότι αυτό έρχεται σε αντίθεση με το Ν.2084/92, ο οποίος απαγορεύει την ίδρυση νέων επικουρικών ταμείων και μπορώ να σκεφτώ ότι αυτό ίσως και να αλλάξει. Γιατί έρχεται σε αντίθεση με την αρχή του ανταγωνισμού με τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες θέλουν να εισέλθουν στον τομέα της επικουρικής ασφάλισης την οποία πρέπει

να στηρίξουμε. Ο φίλος, ο κ. Μ. Παπαϊωάννου, Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως καθ' ύλην αρμόδιος θα μας διαφωτίσει ακόμα περισσότερο για το υπό συζήτηση θέμα.